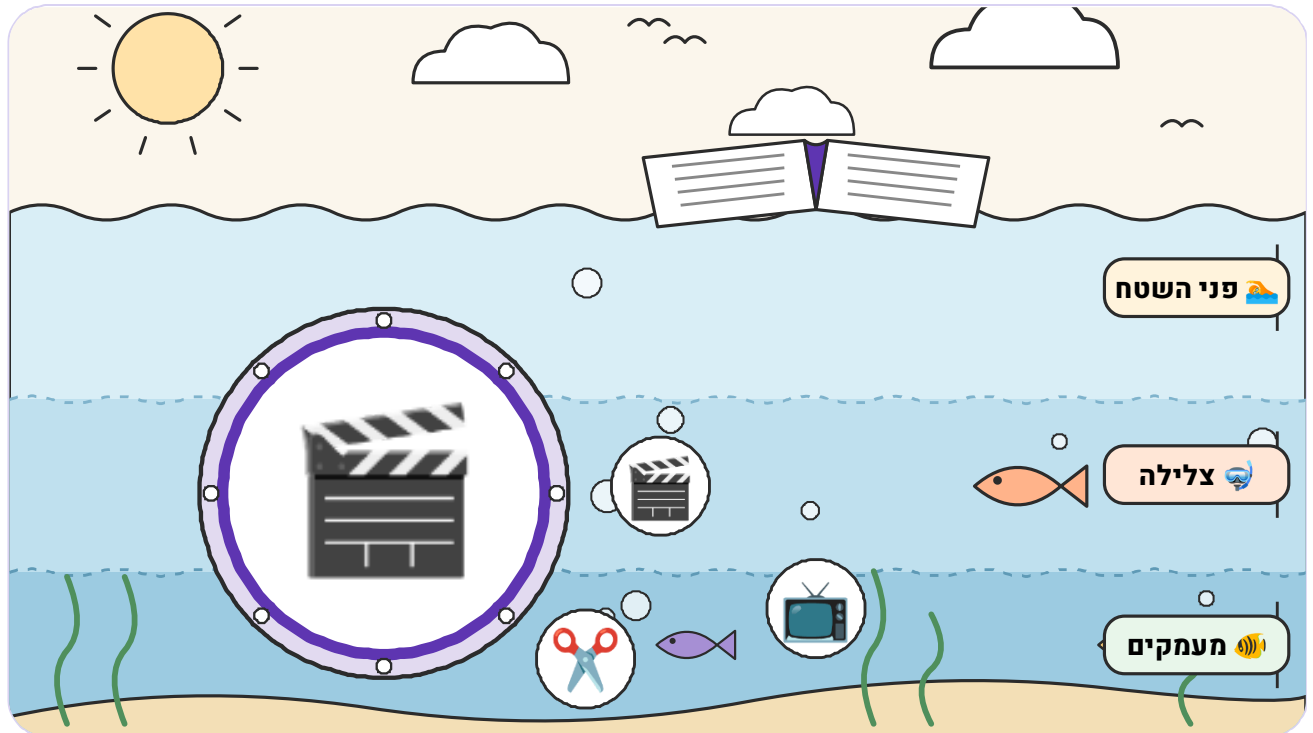

חוברת מלמיד • קריאה והבנה • עולים (עברית בניקוד + מילון)

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך

סדרה, ריאליטי ודוקו – מי ממין את המסך, הפרך ששינה הכול, איך "מבשלים" פרק בעריכה, והאם הצפייה טובה לנו? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: איך עושים פרק של ריאליטי?
- 11 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איה משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוזרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

עולים

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – עולים. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבחין בין סדרת תסריט, ריאליטי תחרותי, דוקוריאליטי ומצלמה נסתרת, ולהבין מה מיוצר מראש בכל סוג.
- להבין איך עריכה בונה דמויות וסיפור, למשל "הרשעית של העונה" ו"הדבקת משפטים", ולצפות בעין ביקורתית.
- לפתח אמפתיה למשתתפים ולמשתתפות אמיתיים, להימנע מלעג ומפגיעה ברשת ובקבוצת הכיתה, ולנסח עמדה מנומקת על צפייה מודעת.

גרסה קצרה – 10 דקות

מציגים את המשפט "בלי תסריט לא אומר בלי הפקה" ואת המשפך: עשרות שעות של חומר גלם מול דקות ספורות על המסך. קוראים את פסקאות 2-5 בסיפור על מאיה ו"הדבקת המשפטים", ושואלים: מה ראו על המסך ומה קרה באמת? מסיימים בתרגול קצר של עש"ן ד"ק ובתזכורת: לא לועגים לאנשים אמיתיים, וכשמשוהו מטריד פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על פרק אחד שראיתם בסדרה או בתוכנית ריאליטי. מה לדעתכם צולם שם "באמת", ומה ייתכן שתוכנן מראש או נערך? והאם קרה לכם פעם ששיניתם דעה על מישהו בגלל רגע אחד על המסך?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן מול המסך: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו חברה הופכת בן לילה ל"רשעית של העונה" והתגובות כואבות: ע – עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, ש – מכווצים את האגופים ומשחררים לאט, נ – נשימה איטית פנימה ונשיפה ארוכה, ד – דיבור עצמי: "זו עריכה, לא כל האמת", ק – קדימה, צעד אחד קטן: לבדוק, לשאול, לתמוך. מעש"ה מנחה איך לעזור לחבר או לחברה שנפגעו: מ – מחויבות, "אני כאן איתך", ע – עידוד לפעולה, משימה קטנה עכשיו; ש – שאלות, "מה קרה? מה עוזר לך?"; ה – הבניית רצף: מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה. גש"ר מאח"ד מזכיר שיש שישה ערוצי התמודדות: גוף (נשימה, תנועה), שכל (לזהות עריכה), רגש (לתת שם לתחושה), אמונה וערכים (כבוד לאדם אמיתי), חברה (לדבר עם חברים ועם מבוגרים) ודמיון (לדמיון את הסצנה המלאה שלא שודרה). חברה הפכה בן לילה ל"רשעית של העונה" והתגובות ברשת כואבות: עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, שרירים – משחררים, נשימה איטית, דיבור עצמי – "זו עריכה, לא כל האמת", וקדימה – צעד אחד: לבדוק, לשאול, לתמוך. כשמשוהו פוגע – פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וצלילה ראשונה	שאלת הפתיחה: מה צולם "באמת" ומה תוכנן? שקופית הפתיחה עם הצוללת ארבעת המסכים. מזכירים כלל כיתה: מדברים על תוכניות, לא לועגים לאנשים אמיתיים ולא מציינים שמות של תוכניות.
10	פני המים: מפת המסך	קריאת הטקסט המידעי עם הטבלה: סדרת תסריט, ריאליטי תחרותי, דוקר ריאליטי ומצלמה נסתרת. בתחנת העצירה כל זוג משבץ בטבלה תוכנית מוכרת בלי לומר את שמה, ומתאר רק את מאפייניה. משחק המיון: קרוב לריאליטי או לסדרת תסריט.
10	מתחת למים: הפרק ששינה הכול	קריאת הסיפור על נועה, עומר ומאיה. עוצרים אחרי השיחה עם מאיה: איך הייתם מרגישים לו זה קרה לחבר או לחברה שלכם? מסבירים את "הדבקת המשפטים" בהדגמה של גזירת מילים מעיתון. מתרגלים יחד עש"ן ד"ק.
8	איך מבשלים פרק	הצגת שרשרת הייצור: אודישנים, צילומים, "אנשי הסיפור" ועריכה. משפך עשרות השעות מול הדקות הספורות. דנים בשאלה המקצועית: לא "האם ערכו?", אלא "מה בחרו להראות, מה נשאר בחוץ, ולמה?", וגם במחיר האנושי של תדמית ערוכה.
8	המעמקים: חברים או מלכודות?	קריאת הטקסט הטיעוני או תמצית שלוו. מזהים טענה, נימוקים, טענת נגד והפרכה. הכיתה מנסחת יחד שני סעיפים ל"חוזה צפייה מודע": כמה זמן, איזה תוכן, ועם מי מדברים אחרי.
4	סיכום וכרטיס יציאה	סבב קצר: "אני צופה אחרת כי...". כותבים כרטיס יציאה. מזכירים את הפנייה למבוגרים: כשמשוהו מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיות קריאה בשלושה מפלסים. לפני הקריאה: מפעילים ידע קודם בעזרת שאלת הפתיחה, וסוקרים את הכותרת ואת הטבלה. במהלך הקריאה: עוצרים בתחנות העצירה, מסמנים בשוליים "תוכן" או "אמיתי", ומחפשים מילות קישור. אחרי הקריאה: עוברים בין המפלסים, מפני המים (מה כתוב) אל מתחת למים (למה הכותב או הכותבת בחרו כך) ועד המעמקים (מה דעתי ומה זה אומר על הצפייה שלי). אפשר לשלב גם משחק נכון או לא נכון, למשל: "בריאותי המשתתפים מקבלים תסריט מלא" (לא נכון), ומיון של משפטים כמו "דמות רשעית בפרק = אדם רשע במציאות" (טעות נפוצה).
- כללי שם ועובדות: לא מזכירים בשיעור שמות של תוכניות, ערוצים, רשתות או אנשים אמיתיים. כשתלמידים ותלמידות מביאים דוגמה, מבקשים מהם לתאר רק את המאפיינים. את התאריכים משאירים כלליים: תוכנית מתיחות ותיקה מסוף שנות הארבעים וסדרה תיעודית מתחילת שנות השבעים. את הנתונים מהטקסט הטיעוני מציגים בזהירות, "לפי ההערכות": סקר אמריקאי שלפיו בני נוער צורכים בממוצע כשמונה וחצי שעות של מסכי בידור ביום (לוודא), ונתון בריטי שלפיו רוב גדול מאוד של הילדים צופים בסרטונים ברשת, כ-96% (לוודא). מדגישים שאלה נתונים מחוץ לישראל.
- מרחב מוגן: זהו שיחה תומכת ולא טיפול. לא מבקשים מאף אחד לשתף חוויה אישית של פגיעה ברשת מול הכיתה. הדיון נשאר ניטרלי כלפי גוף ומראה: לא מתארים גופים, ומזכירים שסטנדרטי היופי בריאליטי מעוותים. אם עולה חשש שתלמיד או תלמידה נפגעים מתגובות ברשת או מקבוצת הכיתה, מפנים בשקט ליועצת. כשמשוהו מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – עולים

מספיק משפט פשוט ונכון, למשל: "בתוכנית ריאליטי מצלמים הרבה שעות, אבל בטלוויזיה רואים רק דקות." או: "העורך בוחר מה לראות." מקבלים גם תשובה בשפת האם, ומבקשים מהתלמיד או התלמידה לומר בעברית מילה מרכזית אחת: "עריכה", "צילום" או "אמת". אם משוהו מטריד – מדברים עם היועצת או עם מבוגר בבית הספר.

מפתח תשובות למורה – עולים. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	א. בוחרת משתתפים ומשתתפות
2	ב. רק כמה דקות
3	ב. מדביקים מלים מימים שונים למשפט חדש
4	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון 4. לא נכון
6	"מה הראו לנו, ומה לא הראו..."
7	לשאול מה לא הראו לנו → 😊 טוב לעשות; לצחוק על משתתפת אמינית → ❌ לא טוב לעשות; לדבר עם היועצת → 😊 טוב לעשות; לשלוח לקבוצה סרטון פוגע → ❌ לא טוב לעשות
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דרך האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמינים
איך זה נראה? מה הדמות
מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר
יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתך יקרה בסיפור?

מקרא סימנים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחיה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר בניהול

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
הפקה	production team	
עורכים	editors	
מדביקים	paste together	
מסך	screen	
מטרד	bothering, upsetting	
פרק	episode	
משתתפים	participants	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקוקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
עולים ●

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
עולים ●

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
עולים ●

כלים לקריאה

פרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל פרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

production team	הפקה
editors	עורכים
paste together	מדביקים
screen	מסך
bothering, upsetting	מטרד
episode	פרק
participants	משתתפים
camera	מצלמה

איך עושים פרק של ריאליטי?

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר בניתוח. אתם אוהבים לראות ריאליטי? מה אתם חושבים:

הכול בתוכנית אמיתי?

הניחוש שלי:

מילון קטן

הפקה

production team

עורכים

editors

מדביקים

paste together

מסך

screen

מטריד

bothering, upsetting

פרק

episode

הערות שלי

1 פרק של ריאליטי נראה כמו חיים אמיתיים.

2 אבל לפני הפרק יש עבודה ארוכה.

3 קודם ההפקה בוחרת משתתפים ומשתתפות.

4 אחר כך המצלמות מצלמות אותם שעות רבות כל יום.

5 העורכים בוחרים רק כמה דקות לפרק.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה

לדעתכם יקרה עכשיו?

6 לפעמים הם מדביקים מלים מימים שונים למשפט

חדש.

7 כך משתתף נחמד יכול להיראות רע על המסך.

8 לכן אנחנו שואלים: מה הראו לנו, ומה לא הראו?

9 לא צוחקים על אנשים אמיתיים. משהו מטריד? לא נשארים לבד: פונים ליועצת,

לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

איך עושים פרק של ריאליטי?

שם:

חלק א' - שחיה על פני השטח

בואו נמצא מידע בטקסט!

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מה ההפקה עושה קודם?

א בוחרת משתתפים ומשתתפות

ב משדרת את הפרק

ג כותבת תגובות

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

כמה זמן מהצילום רואים בפרק?

א את כל השעות

ב רק כמה דקות

ג שום דבר

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה העורכים עושים לפעמים?

א מבשלים אוכל

ב מדביקים מלים מימים שונים למשפט חדש

ג משחקים בתוכנית

שאלות לפי עומק • עולים

איך עושים פרק של ריאליטי? (המשך)

שם: _____

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
המצלמות מצלמות את המשתתפים שעות רבות כל יום.	☐	☐
בפרק רואים את כל השעות של הצילום.	☐	☐
ההפקה בוחרת משתתפים ומשתתפות.	☐	☐
משתתף נחמד תמיד נראה נחמד על המסך.	☐	☐

איצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

שירים

מלים

דקות

משתתפים

מחסן מילים:

1. קודם ההפקה בוחרת _____ ומשתתפות.

2. העורכים בוחרים רק כמה _____ לפרק.

3. לפעמים הם מדביקים _____ מימים שונים למשפט חדש.

חלק ב' - צלילה

עכשיו נחשוב: למה זה קורה? מה הקשר?

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שאומר מה העורכים עושים לפעמים.
- סמנו בירוק את השאלה שאנחנו שואלים.
- לחצו על השאלה שאנחנו שואלים כשאנחנו צופים.

שאלות לפי עומק • עולים

איך עושים פרק של ריאליטי? (המשך)

שם:

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מיון: מה טוב לעשות, ומה לא טוב לעשות? (מיון: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	טוב 😊 לעשות	לא טוב לעשות ☹️
לשאול מה לא הראו לנו	☐	☐
לצחוק על משתתפת אמיתית	☐	☐
לדבר עם היועצת	☐	☐
לשלוח לקבוצה סרטון פוגע	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין המילה לפירוש

1. מצלמה	א. sentence
2. פרק	ב. camera
3. משפט	ג. real
4. אמיתי	ד. episode

שאלות לפי עומק • עולים

איך עושים פרק של ריאליטי? (המשך)

שם: _____

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

כתבו לפי הטקסט: מה קורה קודם, אחר כך ובסוף?

שלב	מי עושה?	מה עושים?

חלק ג' - מעמקים

עכשיו תורכם: מה אתם חושבים ומרגישים?

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה נועה יכולה לחשוב? מה היא יכולה להגיד?

מקרה לבחינה: נועה והפרק

נועה רואה פרק של ריאליטי. משתתף אחד נראה רע על המסך. בכתה כולם צוחקים עליו.

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

השלימו: כשאני רואה תוכנית ריאליטי, אני שואל/ת _____. אפשר לכתוב גם בשפה שלכם. איך אומרים "עריכה" בשפה שלכם? (לא חובה)

שאלות לפי עומק • עולים

איך עושים פרק של ריאליטי? (המשך)

שם:

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

חברה/עצובה/כי צחקו עליו/ה. כתבו משפט אחד של מחויבות (מ): "אני כאן איתך". כתבו שאלה אחת שעוזרת לחשוב (ש), למשל: "מה אפשר לעשות עכשיו?"

שיח בקיפה

המעמקים • מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- נועה אמרה: "אני לא מפסיקה לצפות, אני פשוט צופה אחרת." מה פירוש "לצפות אחרת"? האם אתם ואתן כבר צופים כך, או שתראו להתחיל?
- בריאליטי צולמו עשרות שעות, ועל המסך מופיעות דקות ספורות. מי בוחר מה נכנס, ולפי מה? האם זה הוגן כלפי המשתתפים והמשתתפות?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

ציירו מצלמה ומסך. כתבו ליד המסך: מה הראו לנו? ומה לא הראו?

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת להגיד מה עושים העורכים.
			אני יודע/ת לשאול: מה הראו לנו, ומה לא הראו?
			אני יודע/ת למי לפנות כשמשוהו מטריד אותי.

כרטיס יציאה

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך • עולים

שם:

כיתה:

תאריך:

1. מלה חדשה שלמדתי היום:

2. דבר אחד שעושים לפני פרק של ריאליטי:

3. שאלה אחת שאשאל כשאני רואה ריאליטי:

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + פרטים יציאה

בודקים את עצמנו + פרטים יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך • חוברת

תלמיד לעולים

